

การมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับท้องถิ่น ศึกษาเปรียบเทียบ
กระบวนการจัดตั้งธนาคารหมู่บ้านจังหวัดพิษณุโลก และจังหวัดอุบลราชธานี

นายพงษ์ธร จันทร์สวัสดิ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
ภาควิชาการปกครอง
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2540
ISBN 974-638-463-5
ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

PEOPLE PARTICIPATION IN LOCAL AFFAIRS : COMPARATIVE STUDY ON FORMATION PROCESS
OF VILLAGE BANKS IN PHITSANULOKE AND UBON RATCHATHANI PROVINCE

PHONGTHORN CHANSWAT

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts in Government

Department of Government

Graduate School

Chulalongkorn University

Academic Year 1997

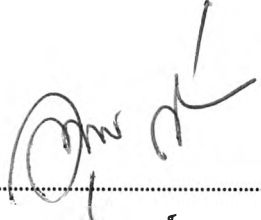
ISBN 974-638-463-5

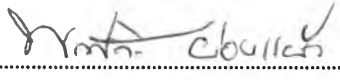
หัวข้อวิทยานิพนธ์ การมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับท้องถิ่น ศึกษาเปรียบเทียบ
 “กระบวนการจัดตั้งธนาคารหมู่บ้าน จังหวัดพิษณุโลก และ
 จังหวัดอุบลราชธานี”
โดย นายพงษ์ธร จันทร์สวัสดิ์
ภาควิชา การปกครอง
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร. พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทมหาบัณฑิต

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ น.พ. ศุภวัฒน์ ชุติววงศ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. อนุสรณ์ ลิ้มมณี)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร. พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ประยัด พงษ์ทองคำ)

พงษ์ธร จันทรสวัสดิ์ : การมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับท้องถิ่น ศึกษาเปรียบเทียบ
กระบวนการจัดตั้งธนาคารหมู่บ้านจังหวัดพิษณุโลก และจังหวัดอุบลราชธานี
(PEOPLE PARTICIPATION IN LOCAL AFFAIRS : COMPARATIVE STUDY ON FORMATION
PROCESS OF VILLAGE BANKS IN PHITSANULOKE AND UBON RACHATHANI PROVINCE)
อ.ที่ปรึกษา : รศ.ดร. พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว, 125 หน้า
ISBN 974-638-463-5

การวิจัยครั้งนี้ศึกษาเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับท้องถิ่นต่อกระบวนการ
จัดตั้งธนาคารหมู่บ้านทุ่งอ้ายโหล่ จังหวัดอุบลราชธานี และธนาคารหมู่บ้านวัดโพธิ์ศรี จังหวัดอุบลราชธานี
โดยตั้งสมมุติฐานว่ากระบวนการจัดตั้งธนาคารหมู่บ้านวัดโพธิ์ศรีมีรูปแบบการมีส่วนร่วมแบบอิสระสูงกว่า
ธนาคารหมู่บ้านทุ่งอ้ายโหล่ ด้วยปัจจัยทางด้านฐานะเศรษฐกิจ การศึกษา และรูปแบบการนำของผู้นำใน
ชุมชน

ผลการศึกษาพบว่าปัจจัยทางด้านรูปแบบการนำของผู้นำในชุมชนเป็นเหตุให้เกิดการมีส่วน
ร่วมแบบอิสระสูงหรือต่ำแตกต่างกันซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐาน ส่วนปัจจัยทางด้านฐานะทางเศรษฐกิจ การ
ศึกษา มีอิทธิพลต่อการเข้ามีส่วนร่วมของประชาชน แต่ไม่เป็นเหตุให้เกิดความแตกต่างในการมีส่วนร่วม
แบบอิสระสูงหรือต่ำในธนาคารหมู่บ้านทั้งสองแห่งที่ศึกษา

จากการศึกษายังพบอีกว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมธนาคารหมู่บ้าน เป็นพื้น
ฐานสำคัญที่ทำให้ประชาชนเกิดการเรียนรู้ มองเห็นคุณค่าของประชาธิปไตย และเป็นการสร้างวัฒนธรรม
ทางการเมือง ซึ่งจะเป็นปัจจัยเอื้ออำนวยต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชา
ชนทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ

ภาควิชา การปกครอง
สาขาวิชา การปกครอง
ปีการศึกษา 2540

ลายมือชื่อนิติดี
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

C830124 : MAJOR GOVERNMENT
KEY WORD:

PEOPLE PARTICIPATION, VILLAGE BANK

PHONGTHORN CHANSWAT : PEOPLE PARTICIPATION IN LOCAL AFFAIRS :
COMPARATIVE STUDY ON FORMATION PROCESS OF VILLAGE BANKS IN
PHITSANULOKE AND UBON RATCHATHANI PROVINCE

THESIS ADVISOR : ASSO. PROF. PORNSAK PHONGPHAEW, Ph.D.

125 pp. ISBN 974-638-463-5

This is a comparative study of people's participation at local level in the case of setting up a village banks at the Tung Ai Ho village and the Wat Po Sri village of Ubon Ratchathani province. It is hypothesized that higher level of popular participation at the Wat Po Sri village in due to economic, educational factors plus local leadership role.

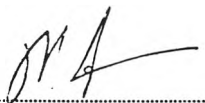
The findings prove the hypothesis on level of participation. Economic and educational factors contribute to the popular participation but do not cause the variation in the level of participation of both villages.

It is also found out that people's participation in village bank help them to learn about value of democracy. It is part of a political culture helping to cultivate political participation at lower and higher levels.

ภาควิชา..... GOVERNMENT.....

สาขาวิชา..... GOVERNMENT.....

ปีการศึกษา..... 1997.....

ลายมือชื่อนิสิต..... .....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา..... .....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยพลังแห่งความมุ่งมั่น และตั้งใจจริงของผู้วิจัยส่วนหนึ่ง การช่วยเหลือและสนับสนุนจาก รศ.ดร.พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว ซึ่งเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา รศ.ดร.อนุสรณ์ ลีम्मณี รศ.ประหยัด หงษ์ทองคำ และคณาจารย์ภาควิชาการปกครองทุกท่าน ที่กรุณาให้คำแนะนำชี้แนวทาง ตลอดจนตรวจแก้ไขวิทยานิพนธ์ จึงกราบขอบพระคุณมา ณ ที่นี้

นอกจากนี้ขอขอบคุณ เพื่อน พี่น้องคณะรัฐศาสตร์ และ บุคคลอีกหลายท่าน ที่ได้เอ่ยนามที่ช่วยในการเรียบเรียง รวบรวม และ พลังใจอันสำคัญจากคุณเล็ก ณัฐนันท์ อารงค์ ประดิษฐ์

ท้ายสุดนี้ขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา และครอบครัวจันทร์สวัสดิ์ ที่เป็นกำลังใจในการศึกษามาโดยตลอด

พงษ์ธร จันทร์สวัสดิ์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
สภาพปัญหาการวิจัย.....	1
วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	7
สมมุติฐานการศึกษา.....	7
ระเบียบวิธีวิจัย.....	8
ขอบเขตการศึกษา.....	9
นิยามศัพท์สำคัญ.....	9
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	11
การนำเสนอผลการวิจัย.....	11
2 แนวความคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	14
แนวความคิดการมีส่วนร่วมของประชาชน.....	14
เงื่อนไขพื้นฐานของการมีส่วนร่วมของประชาชน.....	23
แนวความคิดเกี่ยวกับผู้นำ.....	33
การปกครองระบอบประชาธิปไตย.....	41
วิถีประชาธิปไตยในทางปฏิบัติ.....	46
หลักการของระบอบประชาธิปไตย.....	50
สรุป.....	54
3 โครงการธนาคารหมู่บ้านตามแนวทางพระราชดำริ.....	55
ความหมายและความเป็นมา.....	55
กิจกรรมธนาคารหมู่บ้าน.....	55
การบริหารธนาคารหมู่บ้านด้วยกลยุทธ์ทอवर.....	57
หมู่บ้านทุ่งอ้ายโ้ ตำบลนิคมพัฒนา อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก.....	61
หมู่บ้านโพธิ์ศรี ตำบลโพธิ์ศรี อำเภอบุณฑริก จังหวัดอุบลราชธานี.....	63

สารบัญ (ต่อ)

บทที่		หน้า
4	วิธีการดำเนินวิจัย.....	67
	สมมติฐานการศึกษาวิจัย.....	67
	ขอบเขตและวิธีการศึกษา.....	68
	ข้อจำกัดการวิจัย.....	69
	การวิเคราะห์ข้อมูล.....	69
	การเปรียบเทียบกระบวนการจัดตั้งธนาคารหมู่บ้านทุ่งอ้ายโให้ และธนาคารหมู่บ้านวัดโพธิ์ศรี.....	70
	ธนาคารหมู่บ้านทุ่งอ้ายโให้ ตำบลนิคมพัฒนา อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก.....	70
	ธนาคารหมู่บ้านวัดโพธิ์ศรี อำเภอบุญทริก จังหวัดอุบลราชธานี.....	81
	วิเคราะห์กระบวนการจัดตั้งธนาคารหมู่บ้านทั้งสองแห่ง.....	91
	การศึกษาเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อกระบวนการ จัดตั้งธนาคารหมู่บ้านทั้งสองแห่ง.....	102
	ผลการศึกษา.....	108
	สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน.....	113
5	บทสรุปและข้อเสนอแนะ.....	114
	สรุปผลการวิจัย.....	116
	อภิปรายผลการวิจัย.....	116
	รายการอ้างอิง.....	121
	ประวัติผู้วิจัย.....	